

ИБРОНИЙЛАРГА МАКТУБ^а

1-БОБ

Худонинг охирги вахийси

¹Худо қадимда бир неча марта ва турли тарзда пайғамбарлар орқали ота-боболаримизга гапирган эди. ²Охирги кунларда эса У бизга Ўз Ўғли орқали гапирди. Худо коинотни Ўғли орқали яратган ва Уни борлиқнинг вориси қилиб тайин этган. ³Ўғил – Худо улуғворлигининг инъикоси, Худо борлигининг аниқ суратидир. У Ўзининг қудратли каломи билан коинотни асрайди. Гуноҳларимиз ювилиши учун имкон яратгандан сўнг, У самода Ҳазрати Олийнинг ўнг томонида ўтирди.

^а 1:1 ИБРОНИЙЛАРГА МАКТУБ: Таврот ва Забурни яхши билган, Исонинг Масихлигини тан олган яҳудийлар учун ёзилган илоҳий насихатнома, муаллифнинг кимлиги матнда билдирилмаган, баъзи илоҳиётчилар уни Ҳаворий Павлус деб ҳисоблайдилар.

Исо Масих – фаришталардан олий

⁴ Исо фаришталардан ғоят олий мартабага юксалгани учун, улардан жуда улуғроқ бир номга ҳам эга бўлди. ⁵ Фаришталарнинг қай бирига қачон Худо:

«Сен Менинг Ўғлимсан,
Сени бугун таваллуд эттирдим»^a,

ёхуд:

«Мен Унга Ота бўламан
Ва У Менга Ўғил бўлади»,

– деган эди? ⁶ Худо Тўнғичимни ер юзига юборай, деб яна шундай деган:

«Худонинг бутун фаришталари
Унга сажда қилсинлар»^b.

⁷ Фаришталар хақида:

«У Ўз малакларини шамолларга айлантириб,
Хизматкорларини ўт алангаси қилади»^c,

– дейилган бўлса, ⁸ Ўғилга эса бундай дейилган:

«Эй Худо,
Сенинг тахтинг доимий ва абадийдир,
Подшолигинг ҳассаси – ҳаққоният ҳассаси.

⁹ Сен адолатни севиб,
Қонунсизликдан нафратланасан.
Шунинг учун Худо, Сенинг Худойинг,
Тенгдошларингдан кўра кўпроқ
Сенинг бошингга хуррамлик мойи суртди»^d.

^a 1:5 қаранг: Забур 2:7 (Хаворийлар 13:33).

^b 1:6 қаранг: Забур 96:7.

^c 1:7 қаранг: Забур 103:4.

^d 1:8-9 қаранг: Забур 44:7-8.

¹⁰ Яна шундай дейилган:

- «Ё Раббий,
 Сен ерни азалдан бунёд этгансан,
 Осмон эса Сенинг қўлларинг ижоди.
¹¹ Улар йўқ бўлиб кетар,
 Бироқ Сен тураверасан.
 Ҳаммаси кийимдек нураб кетар,
¹² Бамисли либосдай ўраб қўясан уларни,
 Жома сингари алмаштирилади.
 Аммо Сен айни Ўшанинг Ўзисан,
 Сенинг йилларинг тамом бўлмас»^a.

¹³ Наҳотки Худо қачондир бирон фариштага:

«Ёвларингни оёқларинг остига йиқитмагунимча,
 Сен Менинг ўнг томонимда ўтириб тур!»^b

— деган бўлса?! ¹⁴ Ахир, фаришталарнинг ҳаммаси ҳам нажот ворисларига хизмат қилиш учун юборилган хизматчи рухлардир.

2-БОБ

Улуғ нажотга эътиборсизлик қилмайлик

¹ Демак, биз эшитганларимиздан қайтмаслик учун буларга жуда кўп диққат қилишимиз керак. ² Фаришталар орқали ай-тилган калом^c у вақтдаёқ ҳар турли жиноят ва итоатсизлик қилганни қатъий суратда жазолар эди. ³ Шундай экан, дас-таввал Раббимиз Исо билдирган, сўнгра шохидлари томонидан тасдиқланган нажот хабарига биз эътиборсизлик қил-сак, жазодан қандай қочиб қутулаимиз? ⁴ Худо Ўз шохидларига

^a 1:10-12 қаранг: Забур 101:26-28.

^b 1:13 қаранг: Забур 109:1.

^c 2:2 КАЛОМ: қадимги ривоятларга кўра, Мусо пайғамбар Тавротни фаришталар орқали қабул қилган; қаранг: Ҳаворийлар 7:53, Гала-тияликлар 3:19.

ажойиботлар, мўъжизалар ва ҳар турли қудратли ишлар кўрсатди, Ўз хоҳиш-иродасига кўра Муқаддас Рухнинг инъомларини уларга улашиб, уларнинг шаҳодатларига Ўзининг тасдиғини қўшиб берди.

Эргашувчиларига тенг бўлган Исо

⁵ Биз гапираётган келажак дунёга келсак, Худо уни фаришталарга тобе қилмади. ⁶ Бир оятда шундай таъкидланган:

- «Инсон кадри недирки, Сен уни ёдлагайсан?
Одам ўғли недирки, Сен уни ардоқлайсан?
7 Сен уни малаклардан андак паст қилдинг,
Иzzату жамол тожини унга кийдирдинг.
Ўз яратганларинг устидан унга салтанат бердинг,
8 Бор мавжудотни унинг оёқлари остига қўйдинг»^a.

Худо борлиқни одамнинг оёқлари остига қўйган бўлса, демак, унга тобе бўлмаган бирор нарса қолдирмади. Ваҳоланки, биз инсонга хануз ҳамма нарсалар тобе эканлигини кўрмаяпмиз. ⁹ Бироқ Исони эса фаришталардан бироз паст қилиниб, ўлим азоб-уқубати чекканидан сўнг, иззату жамол тожи кийдирилган ҳолда кўряпмиз. Унинг ҳамма инсон учун ўлимга дучор бўлиши Худонинг иноятли хоҳиши эди.

¹⁰ Ҳамма нарса Худо учун ва Худо оркали бор бўлган. Худо кўп ўғилларни улуғликка эриштирмоқчи бўлиб, уларнинг нажот Асосчиси — Исони ҳам азоб-уқубатлар оркали камолга эриштиришни муносиб кўрди. ¹¹ Чунки ҳам муқаддаслик бахш этувчи Исо, ҳам муқаддаслик қабул қилувчи имондилар ҳаммаси бир Отадандир. Бу сабабдан Исо уларни биродарларим деб чақиришдан ор қилмайди, *Забурда* айтганидек:

- ¹² «Сенинг исмингни биродарларимга эълон этгайман,
Жамоат ичра Сенга ҳамду санолар айтурман»^b.

^a 2:6-8 қаранг: Забур 8:5-7.

^b 2:12 қаранг: Забур 21:23.

¹³ *Пайғамбар оятида* Исо ҳақида яна шундай дейилган:

«Мен Худога таваккал қилурман»,

ва давомида:

«Мана, Мен ва Худо Менга берган болалар!»

¹⁴ Болалар эт ва қондан иборат бўлганлари учун, Исо Ўзи ҳам уларга тенглашиб, худди шундай вужудга эга бўлди, токи ўлим билан дахшат сочувчи иблисни Ўз ўлими орқали йўқ қилсин ¹⁵ ва умр бўйи ўлим кўрқувига қул бўлган одамзод болаларини озод қилсин. ¹⁶ Ҳар ҳолда Исо фаришталарга эмас, балки Иброҳим наслига ёрдам беради. ¹⁷ Шунинг учун У ҳар жихатдан биродарларига ўхшаб қолиши керак эди, халкнинг гунохлари учун Худо ҳузурида таважжух қила оладиган марҳаматли ва содиқ Олий руҳоний^а бўлмоғи лозим эди. ¹⁸ Ўзи синовдан ўтиб азоб чеккани учун, синовдан ўтаётганларга мадад бера олади.

3-БОБ

Исо Масих — Мусо пайғамбардан олий

¹ Шундай экан, эй, самовий даъватдан баҳраманд бўлган муқаддас биродарларим, имонимизнинг Элчиси — Олий руҳонийимиз Исога қаранглар! ² Мусо пайғамбар бутун Худонинг хонадонига^б содиқ қолгани каби, Исо Масих ҳам Уни тайин этган Худога содиқ қолди. ³ Иморатнинг меъмори иморатнинг ўзидан кўпроқ ҳурмат кўради. Худди шундай, Исо Масих Мусо пайғамбардан кўпроқ улуғворликка лойиқ ҳисобланди. ⁴ Ҳар бир уйнинг қурувчиси бору, аммо аслида ҳамманинг бинокори — Худо. ⁵ Мусо пайғамбар бутун Худо хонадонидан масъул содиқ хизматкор сифатида Худонинг келажакда айтадиган каломларига замин ҳозирлади, холос.

^а 2:17 ОЛИЙ РУҲОНИЙ: луғатга қаранг.

^б 3:2 ХУДОНИНГ ХОНАДОНИ: Исроил халқи, умуман аҳли мўмин; яна қаранг: 1-Тимўтий 3:15, 1-Бутрус 4:17.

⁶ Масих эса Худо хонадонини Ўғил каби бошқаради. Агар биз жасоратимизни ва улуғ умидимизни охиригача маҳкам тутсак, биз Унинг хонадонимиз.

Юрагингизни тош қилманглар!

⁷ Мана, Муқаддас Рух нима деяпти:

- «Агар бугун Худонинг овозини эшитсангиз,
⁸ Чўлда, исён ва ғазаб кунда бўлганидек,
 Яна юрагингизни тош қилманглар!
⁹ У ерда оталарингиз Мени синов қилдилар,
 Қирқ йил ишларимни кўрган бўлсалар ҳам,
 Мени имтиҳон қилдилар.
¹⁰ Шунинг учун бу наслдан безор бўлиб дедим:
 Булар доим дилидан адашган бир қавмдир,
 Менинг йўлларимга риоя қилмайдилар.
¹¹ Мен ғазабланиб, онт ичдимки:
 Улар Менинг фароғатимга кирмаслар»^а.

¹² Эй биродарлар, ҳеч бирингизда барҳаёт Худодан қайтган ёмон, имонсиз бир юрак бўлмаслигига диққат этинглар. ¹³ Ҳеч ким гуноҳнинг алдови билан юрагини тош қилмасин; «бугун» дейилгунча, бир-бирингизга ҳар куни насихат қилиб туринглар. ¹⁴ Агар биз аввалги эътиқодимизни охиригача маҳкам тутсак, Масихга шерик ҳисобланамиз. ¹⁵ Юқорида дейилгани каби:

«Агар бугун Унинг овозини эшитсангиз,
 Исёну Ғазаб кунда бўлганидек,
 Юрагингизни тош қилманглар!»

¹⁶ Ўшанда Худонинг овозини эшитиб, исён қилганлар ким эди? Мусо пайғамбар шарофати билан Мисрдан чиққанларнинг ҳаммаси эмасми? ¹⁷ Худо қирқ йил кимдан безор бўлди? Гуноҳ қилувчилардан эмасми? Мана, уларнинг жасадлари чўлда пароканда бўлди. ¹⁸ Худо: «Улар Менинг фароғатимга

^а 3:7-11 айнан қаранг: Забур 94:7-11.

кирмайди», деб кимлар ҳақида қасам ичган эди? Бўйсунмаганлар ҳақида эмасми? ¹⁹ Кўряпмизки, улар имонсиз бўлгани учун фароғат диёрига кира олмадилар.

4-БОБ

Худо халқининг фароғати

¹ Худонинг фароғат диёрига^a кириш ҳақидаги илоҳий ваъда ҳали ҳам мавжуд экан, мабодо сизлардан бирор киши фурсатни қўлдан бермасин, деб хавотирланамиз. ² Чунки ўтмишдошлар каби бизлар ҳам Хушхабарни олдик. Аммо улар эшитган сўзларини имон билан қабул қилмагани учун фойдаси бўлмади. ³ Фақат биз, имонлилар, у фароғат диёрига кирамиз.

Худо:

«Ғазабланганимда онт ичдимки,
Улар Менинг фароғатимга кирмаслар»,

— деб айтган. Ҳолбуки, дунё яратилганданок Худо тақдир этган ҳамма ишлар тамом бўлиб турибди. ⁴ Яратилишнинг етти куни ҳақида бир оятда бундай дейилган:

«Худо еттинчи кунда қилган барча ишларидан
фориғ бўлди»^b.

⁵ Аммо бояги оятда:

«Улар Менинг фароғатимга кирмас»,

— деб таъкидланган.

^a ^{4:1} **ФАРОҒАТ ДИЁРИ:** аслида «ором, тиниш». Исроил ўғиллари қирқ йил саҳрода кезгандан сўнг Худо ваъда қилган мамлакатга етиб фароғатга эришдилар. Бунга ўхшаб, Исо Масихга ишонганлар бу дунё ғурбати охирида абадий юртга, самовий роҳат-фароғатга эришиш умиди билан яшайдилар.

^b ^{4:4} қаранг: Ибтидо 2:2.

⁶ Бундан англашиладики, даставвал Хушхабарни эшитганлар итоатсизлиги учун фароғат диёрига кирмаган бўлса-да, яна баъзи кишиларга кириш учун имконият бор экан. ⁷ Худо ана шуни кўзда тутиб, узоқ вақтдан кейин *Забурда* Довуд орқали «бугун» деб яна бир кун тайин қилган. Юқорида айтилгандек:

«Агар бугун Унинг овозини эшитсангиз,
Яна юрагингизни тош қилманглар!»

⁸ Агар Наби Ясу^а Исроил ўғилларини фароғатга эриштирганда эди, бундан кейин Худо бошқа бир кун хақида гапиришига хожат йўқ эди. ⁹ Демак, Худо халқининг фароғат куни^б келажакка қолади. ¹⁰ Худо Ўз ишларидан қандай фориг бўлган бўлса, Унинг фароғатига кирувчилар ҳам ўз ишларидан шундай фориг бўладилар. ¹¹ Шундай экан, бирортамиз ҳам бундай итоатсизликдан ўрнак олиб, йиқилиб қолмаслигимиз учун, ўша фароғатга киришга жон куйдирайлик.

Худо каломининг таъсирлилиги

¹² Худонинг каломи жонли ва таъсирли, ҳар турли дудам қиличдан ўткирроқдир. У жон билан руҳни, бўғинлар билан илиқни бўлгундек суқилиб киради, юракнинг хаёлу ниятларини фош қилади. ¹³ Худонинг олдида пинхон қолган ҳеч бир махлук йўқ, Унинг кўзи олдида ҳамма нарса очиқ ва аёнدير. Ахир, биз Унга ҳисоб берамиз-ку!

Олий руҳонийимиз Исо

¹⁴ Бизнинг улуғ Олий руҳонийимиз, яъни Арши Аълогача ўтиб борган Худонинг Ўғли Исо бор экан, тан олган эътиқодимизни маҳкам тутайлик. ¹⁵ Бизнинг Олий руҳонийимиз заифликларимизга ҳамдард бўлишга ожиз эмас, У ҳар томондан

^а 4:8 НАБИ ЯСУ: луғатга қаранг.

^б 4:9 ФАРОҒАТ КУНИ: аслида «дам олиш куни истироҳати», яъни Парвардигор дунёни яратишининг еттинчи кунда Ўз фаолиятдан тинганига ўхшаб, имонлилар ҳам ҳаётлари охирида абадий ором ва хузур-ҳаловатга эришади.

бизлар каби васвасага солинган, лекин гуноҳ қилмаган. ¹⁶Шундай экан, илоҳий марҳаматга ноил бўлиш ва зарурат вақтида иноят ва ёрдам олиш учун, Худонинг иноят тахтига жасорат билан яқинлашайлик.

5-БОБ

Оддий олий руҳонийлар ва Исо Масих

¹Хар бир олий руҳоний одамлар орасидан танлаб олиниб, одамлар ўрнида Худога хизмат қилади, гуноҳлар учун Худога ҳадялар ва қурбонлар келтиради. ²Жохиллар ва йўлдан озганларга у мулойимлик билан муомала қила олади, чунки ўзи ҳам заифликларга мубтало бўлиб юради. ³Шу сабабдан халқнинг гуноҳлари учун ҳам, ўз гуноҳлари учун ҳам қурбон қилиши керак. ⁴Биров бу мартабага ўзи-ўзидан эришмайди, балки Ҳорун^а каби Худонинг буйруғи билан эришади.

⁵Шунга ўхшаб, Масих ҳам олий руҳонийлик шарафини ўзлаштириб олмади, балки Худо Унга:

«Сен Менинг Ўғлимсан,
Сени бугун таваллуд эттирдим»^б,

— деб, Уни улуғликка сазовор қилди. ⁶Шунингдек, бошқа бир жойда Худо Масих ҳақида шундай деган:

«Малкисидк^с мартабаси бўйича
Сен абадий руҳонийсан».

⁷Масих баданда яшаган кунларида Ўзини ўлимдан қутқаришга қодир бўлган Худога зўр фарёд ва кўз ёшлари билан сиғиниб, ялиниб-ёлворди, художўйлиги сабабидан тоати ижобат бўлди. ⁸Гарчи У Худонинг Ўғли бўлса ҳам, азоб-укубат чекиб, итоат қилишни ўрганди. ⁹Масих шундай камолотга

^а 5:4 ҲОРУН: луғатга қаранг.

^б 5:5 қаранг: Забур 2:7.

^с 5:5-6 МАЛКИСИДК: луғатда ва 7-бобда изоҳланади; қаранг: Забур 109:4.

эришиб, Унга қулоқ солганларнинг ҳаммаси учун абадий бир нажот яратди. ¹⁰ Шу тариқа Худо Масихни «Малкисидқ мартабаси бўйича Олий рухоний» қилиб тайинлади.

Камолга етмоқ лозим

¹¹ Бу ҳақда айтадиган сўзимиз кўп, аммо тушунтириш қийин, чунки қулоқларингиз оғир бўлиб қолди. ¹² Вақт нуқтаи назаридан сизлар аллақачон муаллим бўлишингиз керак эди. Аммо сизларга яна Худо каломининг илк асосларини ўргатишга эҳтиёж бор. Сизларга қаттиқ озиқ эмас, сут керак. ¹³ Сут билан овқатланадиган ҳар бир киши эса ҳали чақалок, солиҳлик каломиди ғўру тажрибасиздир. ¹⁴ Қаттиқ озиқ эса камолотга етганларга, яъни туйғулари яхши ва ёмонни фарқ этиш малакасига эга бўлганларга хосдир.

6-БОБ

Имондан қайтмаслик ҳақида

¹⁻² Шунинг учун Масих ҳақидаги бошланғич таълимотни қолдириб, камолотга интилайлик. Тағин ўлик ишлардан тавба қилиш, Худога ишониш, ғусллар, бошга қўл қўйиб дуо қилишлар, қиёмат ва абадий ҳукм ҳақидаги таълимотнинг асосини солиб ўтирмайлик. ³ Худо хоҳласа, бунга эришамиз.

⁴ Бир марта зиёни кўрган, самовий инъомдан лаззат олган, Муқаддас Рухдан баҳраманд бўлган, ⁵ Худонинг хайрли каломини ва келажак оламнинг қудратларини тотиб кўрган кишилар ⁶ агар бундан кейин имондан қайтсалар, уларни яна тавба қилдириб тузатиш имконсиздир. Чунки бундай кишилар Худонинг Ўзлини янгидан хочга қоқиб, масхара қилган бўладилар.

⁷ Устига мўл-қўл тушган ёмғирни ичган ва дехқонлар учун фойдали ўсимлик берган ер Худодан баракат олади. ⁸ Аммо тикану қушқўнмасни берган ер эса ярамасдир ва лаънатга қолади. Унинг охирати – ёнишдир.

⁹ Сизларга келсак, эй севиклилар, шундай гапиришимизга қарамай, аминмизки, сизларнинг аҳволингиз бундан яхшироқдир ва нажотга эришасизлар. ¹⁰ Чунки Худо адолатсиз эмас. У сизларнинг ишингизни, Унинг исмига кўрсатган муҳаббатингизни унутмайди, Ўз азизларига қандай хизмат

қилганингизни ва ҳозир ҳам қилаётганингизни ёдда тутати. ¹¹ Орзу қиламизки, умидингиз тамоман рўёбга чиқсин, ҳар бирингиз охиригача айнинмай ғайрат кўрсатинглар, ¹² эринманглар, имон ва сабр-тоқат билан илоҳий ваъдаларга эришганлардан ўрناق олинглар.

Худонинг ўзгармас ваъдаси

¹³ Худо Иброҳимга ваъда берганда, Ўзидан буюкроқ бировнинг исми ҳақи қасам ича олмай, Ўз Зоти ҳақи қасам ичиб, деди:

¹⁴ «Мен сенга қут-баракат бераман,
Зурриётингни бағоят кўпайтираман»^а.

¹⁵ Иброҳим эса узоқ сабр-тоқат қилиб, илоҳий ваъдага эришди.

¹⁶ Одамлар ўзларидан буюкроқ бўлганининг исми ҳақи қасам ичадилар. Қасам исбот ҳисоблангани учун, ҳар қандай тортишувларга хотима беради. ¹⁷ Шунга ўхшаб, Худо ҳам ваъдасини олувчиларга Ўз иродасининг бузилмаслигини очиқроқ кўрсатмоқчи бўлиб, ваъдани қасам билан кучайтирди.

¹⁸ Шундай қилиб, биз бу икки бузилмас далил билан ёлғон гапирмайдиган Худодан паноҳ топайлик, кўзимиз олдидаги умидни маҳкам ушлаб, дадил ва жасур бўлайлик. ¹⁹ Умидимиз жон лангаридай ишончли ва мустаҳкамдир, биз бу умид орқали маъбад пардасининг^б орқа томонига ҳам ўтиб кирамиз. ²⁰ Ўтмишдошимиз Исо Малкисидқ мартабаси бўйича абадий Олий руҳонийимиз бўлиб, у ерга бизлардан илгари ўтиб кирган.

7-БОБ

Улуғ руҳоний Малкисидқ

¹ Малкисидқ Салим^с подшоҳи ҳамда Худойи Таолонинг руҳонийси эди. Иброҳим тўрт шохни тор-мор этиб қайтиб

^а 6:14 қаранг: Ибтидо 22:16-17.

^б 6:19 ПАРДА: луғатга қаранг; яна қаранг: 10:19-20.

^с 7:1 САЛИМ: Иерусалим (Қуддус) шаҳрининг қадимий оти; қаранг: Ибтидо 14:18, Забур 75:3.

келаётганда, Малкисидқ уни қаршилагани чиқиб, уни дуо қилди. ²Иброҳим эса унга ҳар бир нарсадан ушр берди.

Малкисидқ отининг биринчи маъноси «солиҳлик подшоҳи» демақдир. Бундан бошқа у «Салим подшоҳи», яъни тинчлик подшоҳидир. ³У отасизу онасиздир, умуман насабномасиздир. Умрининг на бошланиши, на охири қайд этилган. У Худонинг Ўғлига ўхшаш абадий руҳоний бўлиб қолади.

⁴Энди бу зотнинг нақадар буюк эканлигини кўринг! Улуғ отамиз Иброҳим ҳам ғаниматларининг ўндан бирини унга берди. ⁵Тавротда буюрилишича, Левий^а ўғилларидан руҳонийлик вазифасини олганлар халқдан, яъни Иброҳим уруғ-аждоди бўлган ўз биродарларидан ушр олишлари керак. ⁶Лекин Левий аждодидан бўлмаган Малкисидқ эса илоҳий ваъдалар эгаси бўлган Иброҳимдан ушр олди-ю, уни дуо қилди. ⁷Шакшубхасиздирки, дуо қилувчи дуо олувчидан буюқдир. ⁸Оддий руҳонийлар ўладиган одамлар бўлиб халқдан ушр оладилар. Малкисидқ эса, *Тавротда* рамз қилинишича, мангу барҳаёт руҳоний бўлиб ушр олган. ⁹Айтиш мумкинки, ушр олувчи Левий ўзи ҳам Иброҳим орқали ушр берган. ¹⁰Чунки Малкисидқ Иброҳимни қарши олганда, Левий хали бобокалони Иброҳимнинг белида эди.

¹¹Исроил халқи Левий авлодининг руҳонийлик тартиби бўйича Тавротни қабул қилган эди. Агар Ҳорун аждодидан бўлган Левийларнинг руҳонийлик хизмати муқаммал бўлганда эди, унда яна бошқа бир аждод – Малкисидқ аждодидан бир Руҳонийнинг ўртага чиқишига қандай эҳтиёж бор эди? ¹²Чунки руҳонийлик қонун-қоидалари ўзгартирилса, Тавротнинг ўзини ўзгартириш зарур бўлиб қолади.

¹³Боя айтилган Руҳоний эса – Раббимиз Исодир. У бошқа бир қабилага мансуб, бу қабиладан ҳеч ким қурбонгоҳда хизмат қилмаган. ¹⁴Раббимиз Исо Яҳудо қабиласидан келиб чиққанлиги маълумдир. Мусо пайғамбар эса бу қабила ҳақида гапирганда, руҳонийликка доир ҳеч нарса айтмаган эди.

^а 7:5 ЛЕВИЙ: луғатга қаранг.

Малкисидкка ўхшаш рухоний – Исо

¹⁵ Энди Малкисидкка ўхшаш бошқа бир Рухоний – Исо ўртага чикқандан кейин, бу масала яна ҳам аниқ кўриниб турибди. ¹⁶ Исо инсоний қонун-қоидаларга риоя қилган, деб эмас, балки поёнсиз ҳаёт кудратига эга, деб рухоний бўлди. ¹⁷ *Забурда*: «Сен Малкисидқ мартабаси бўйича абадий рухонийсан», – деб таъкидланган. ¹⁸ Бундан кўринадики, аввалги қонун-қоидалар ожиз ва фойдасиз бўлгани учун, энди бекор қилинган. ¹⁹ Чунки Таврот Қонуни бирон-бир кишини ҳам камолга етказа олмаган.

Бунинг ўрнига энди аълороқ бир умид майдонга келди, биз бу умид билан Худога яқинлаша оламиз. ²⁰ Умидимиз қасамёд билан тасдиқлангани учун аълороқдир. ²¹ Илгари ўтган рухонийлар қасамсиз рухоний бўлардилар. Аммо Исо,

«Худованд қасамёд қилган ва сўзидан қайтмас:
Малкисидқ мартабаси бўйича Сен абадий рухонийсан»,

– деган илоҳий фармон билан рухоний бўлди. ²² Демак, Исо аълороқ бир аҳдга кафил бўлди.

²³ Оддий рухонийларнинг сони кўп эди, чунки ўлим уларнинг боқий қолишларига монелик қилар эди. ²⁴ Аммо Исо боқий қолганлиги учун, ўтиб кетмайдиган рухонийликка моликдир. ²⁵ Шунинг учун Исо Ўзи орқали Худога яқинлашувчиларга нажот беришга бутунлай кодир, У ҳар доим барҳаёт бўлиб, уларга шафоат қилади.

²⁶ Чиндан, бизларга худди Исо каби олий рухоний керак: У муқаддас, айбсиз, нуқсонсиз, гуноҳкорлардан айрилган, осмондан ҳам юқорига кўтарилган. ²⁷ У бошқа олий рухонийлар каби ҳар кун олдин ўз гуноҳлари учун, кейин халқнинг гуноҳлари учун қурбонлик келтириши керак эмас. Чунки Ўзини Ўзи қурбон қилганда, буни бир мартада қилиб бўлди. ²⁸ Таврот Қонунига биноан ожиз бандалар олий рухонийликка тайин этилар эди. Худонинг Тавротдан кейин, *Забурда* берган қасамли ваъдасига биноан энди абадий камол топган Худо Ўғли тайин этилди.

8-БОБ

Олий рухонийимиз Исо

¹ Айтганларимизнинг асосий нуктаси шуки, бизнинг осмонда, Арши Аълонинг ўнг томонида ўтирган Олий рухонийимиз Исо бор. ² Ўша ерда У инсон эмас, Худованд курган хақиқий Чодирда^а хизмат қилади.

³ Хар бир олий рухоний ҳадялар ва қурбонлар келтириш учун тайин этилади. Шундай экан, Исонинг ҳам келтирадиган бир нарсаси бўлиши лозим эди. ⁴ Агар У ер юзида бўлганда эди, умуман рухоний бўлолмас эди. Чунки Тавротда буюрилган ҳадяларни тақдим қилувчи рухонийлар бор. ⁵ Улар Мусо пайғамбар Худодан олган кўрсатмага мувофиқ қурилган чодирда диний хизмат кўрсатадилар. Худо Мусога: «Эҳтиёт бўл, хар бир нарсани тоғда сенга кўрсатилган намунага мувофиқ қилгин», — деб буюрган эди. Демак, рухонийлар хизмат қиладиган макон фақат осмондаги мавжудотнинг намунаси ва соясигинадир.

⁶ Лекин энди Исо аълороқ ваъдаларга асосланган аълороқ бир аҳдга кафил бўлгани учун, жуда ҳам улуғроқ рухонийлик хизматига эришди. ⁷ Агар Худо қилган биринчи аҳд нуксонсиз бўлганда эди, иккинчисига фурсат ахтарилмас эди. ⁸ Ҳолбуки, Худо қадимгилардан нуксон топиб, *Тавротда* шундай деган:

«Мана Худованд каломи:

Исроил хонадони ва Яхудо хонадони билан
Мен янги бир аҳд қиладиган кунлар келяпти.

⁹ Бу қиладиган аҳдим эса —
Мен уларнинг ота-боболари қўлидан ушлаб,
Миср еридан олиб чиққанда қилган аҳдимга
ўхшамагай.

Зероки — Худованд деяпти:

Улар Менинг аҳдимга содиқ қолмадилар
Ва Мен улардан юз ўгирдим.

^а 8:2 ЧОДИР: яъни Шаҳодат Чодири, луғатга қаранг; яна қаранг: 9-боб.

- 10 Ўша кунлардан кейин
Исроил хонадони ила қиладиган аҳдим бу бўлажак,
– дейди Худованд.
– Қонунларимни уларнинг фикрига жо қилиб,
Дилларига ёзиб қўюрман.
Мен уларнинг Худоси бўлурман,
Улар эса Менинг халқим бўлур.
- 11 Таълим бермагай яна ҳеч кимса
Ўз биродарию қабиладошига:
Худовандни тан олгин, – дея.
– Чунки ҳаммалари, катгаю кичик Мени таниб-билади.
- 12 Мен уларнинг ёмонликларидан ўтиб,
Гуноҳларини бошқа эсга келтирмайман».
- 13 Шундай қилиб, Худо «янги бир аҳд» дейиш билан қадимги аҳднинг эскирганлигини кўрсатди. Эскириб ва қариб бораётган нарса эса йўқ бўлиб кетиши муқаррардир.

9-БОБ

Қадимги Аҳд давридаги диний хизмат

¹ Қадимги Аҳд^а даврида диний хизмат ҳақида қонун-қоидалар ҳамда дунёвий бир маъбад бор эди. ² Бир чодир қурилган эди. «Муқаддас макон» дейилган биринчи бўлмада шамдон, хонтахта ва муқаддас бахшида нонлар бор эди. ³ Иккинчи парданинг орқасида «муқаддаслар муқаддаси» деб аталган ички бўлма бор эди. ⁴ Бу ерда хушбўй тутатки тутатиладиган олтин қурбонгоҳ, шунингдек, ҳар томони олтин билан қопланган аҳд сандиғи бор эди. Аҳд сандиғи ичида манна^б солинган олтин идиш, Ҳоруннинг гуллаган ҳассаси^с ва аҳд лавҳалари^д бор эди. ⁵ Сандиқ устида қурбонгоҳга соя соладиган

^а 9:1 ҚАДИМГИ АҲД: луғатга қаранг.

^б 9:4 АҲД САНДИҒИ...МАННА: луғатга қаранг.

^с 9:4 ҲОРУННИНГ ГУЛЛАГАН ҲАССАСИ: Худованд Ҳорунни раҳбар қилиб танлаганини кўрсатиш учун унинг ҳассасини гуллатган эди.

^д 9:4 АҲД ЛАВҲАЛАРИ: Худованд Тавротнинг «Ўн Амр»ини иккита тош лавҳага чизиб, Мусо пайғамбарга берган эди.

улуғвор малаклар^a бор эди. Ҳозир булар ҳақида бирма-бир гапириш мумкин эмас.

⁶ Шундай жиҳозланган чодирнинг биринчи бўлмасига руҳонийлар узлуксиз кириб, диний хизматларини адо этардилар. ⁷ Лекин чодирнинг ичкари бўлмасига эса йилда бир мартагина фақат олий руҳоний кирарди. У ўзи учун ва халқнинг ғафлатдан қилган гуноҳлари учун кон бағишламасдан, асло у ерга кира олмас эди.

⁸ Бу билан Муқаддас Рух шуни кўрсатяптики, чодирнинг биринчи бўлмаси хануз мавжуд экан, муқаддас маконга кириш йўли очилмаган. ⁹ Бу ҳозирги замон учун рамзидир. Бундан кўрамизки, Худога хизмат қилувчилар ҳадялар ва қурбонлар бағишлаш орқали ўз виждонларини поклай олмайдилар. ¹⁰ Бу удумлар егулик, ичгулик ва ҳар хил таҳоратлар билан, яъни киши танаси билангина боғлиқдир, улар фақат янги тузум пайдо бўлгунгача жорий эди.

Масиҳнинг нуқсонсиз қурбонлиги

¹¹ Энди эса бўлғуси хайр-баракаларнинг Олий руҳонийси бўлган Масиҳ пайдо бўлди. У қўл билан қурилмаган, яъни бу дунё ижоди бўлмаган буюкроқ ва мукамалроқ чодирдан ўтиб борди. ¹² Масиҳ такалар ва бузокларнинг қони билан эмас, балки Ўз қони билан муқаддас маконга бир марта кириб, бизлар учун абадий нажотни қўлга киритди. ¹³ Илгари такалару буқаларнинг қони ҳамда ёқилган ғунажинларнинг қули ҳаром бўлган кишиларнинг устига пуркалганда, улар жисман покланиб, муқаддас ҳисобланардилар. ¹⁴ Энди эса Масиҳ абадий Рухиллох қудратида Ўзини нуқсонсиз қурбон қилиб Худога бағишлади. Унинг тўккан қони виждонимизни ўлик ишлардан поклайди ва барҳаёт Худога хизмат қилишимиз учун имкон яратади.

¹⁵ Ана шу сабабдан Масиҳ Янги Аҳднинг^b воситачиси бўлди. Қадимий Аҳд даврида яшаган одамлар қилган гуноҳларидан

^a ^{9:5} МАЛАКЛАР: аслида «карублар», яъни номаълум самовий мавжудотлар суратида ясалган олтин ҳайкаллар; айнан қаранг: Ибтидо 3:24, Забур 17:11, 98:1.

^b ^{9:15} ЯНГИ АҲД: луғатга қаранг.

фориғ бўлсин деб ва Худо абадий меросга даъват этганлар бунга муяссар бўлсин деб, Масих Ўзини қурбон қилди. ¹⁶ Қаерда васият^a бор бўлса, васият қилганнинг ўлимини қайд қилиб ўтиш керак. ¹⁷ Чунки васият ўлимдан кейингина кучга киради. Васият қилувчи ҳали тирик экан, васиятнинг ҳеч бир таъсири йўқ.

¹⁸ Шу боис Қадимги Аҳд ҳам қон тўқилмасдан кучга кирмади. ¹⁹ Мусо пайғамбар Тавротни қабул қилиб, унинг ҳар бир амрини бутун халққа ўқиб бергандан сўнг, бузоклар ва такалар қони ҳамда арғувон юнг, иссоп^b тармоқлари ва сув олиб, китобнинг устига ҳам, бутун халқнинг устига ҳам пуркаб: ²⁰ «Бу – Худо сизларга буюрган аҳднинг қони», – деди. ²¹ Шунингдек, муқаддас чодир ва барча табаррук анжомлар устига қон пуркади. ²² Зотан Таврот Қонуни бўйича қарийб ҳамма нарса қон билан покланади, қон тўқилмасдан умуман кечирим бўлмайди.

²³ Агар самовий мавжудотнинг аксигина бўлган бу нарсаларни шундай поклаш керак бўлса, унда самовий мавжудотнинг асли яна қанчалик аълороқ қурбонларни талаб қилади! ²⁴ Ана шу мақсадда Масих бизлар учун Худонинг хузурида ҳозир бўлди. У ҳақиқий воқеликнинг соясигина бўлган бу дунёдаги муқаддас маконга эмас, балки инсон қўли билан қурилмаган осмондаги ҳақиқий муқаддас маконга кирди.

²⁵ Олий руҳоний ҳар йил бегона қон бағишлаш учун муқаддас маконга кириши лозим. Масих эса фақат бир марта Ўз конини бағишлаш учун самовий маконга кирди ва бу кифоядир. ²⁶ Акс ҳолда У дунё яратилгандан бери бир неча марта азоб чекиши керак эди. Энди эса, замоннинг охирида, У одамларнинг гуноҳларини аритиш учун бир марта оламга келиб, Ўзини қурбон қилди. ²⁷ Зотан бир марта ўлиш ва ундан кейин ҳукм қилиниш инсонларнинг тақдиридир. ²⁸ Шунингдек, Масих ҳам кўпларнинг гуноҳларини Ўз бўйнига олиш учун бир марта қурбон бўлди. Лекин У иккинчи марта дунёга келганда, яна гуноҳларни ювиш учун эмас, балки Уни қутаётганларга нажот келтириш учун осмондан тушиб келади.

^a 9:16 ВАСИЯТ: юнонча аслидаги сўз ҳам «аҳд», ҳам «васият» демақдир.

^b 9:19 ИССОП: хушбўй баргли кичик бута; покланиш учун қурбон қилишганда қон ва сув сепиш учун қўлланарди; яна қаранг: Забур 50:9.

10-БОБ

Масих – охирги қурбон

¹ Илохий Қонун бўлғуси хайр-баракаларнинг асл сурати эмас, соясигинадир. Шунинг учун йилдан-йилга мунтазам равишда айна қурбонларни келтирувчилар Илохий Қонун орқали камолга эриша олмайдилар. ² Акс ҳолда, улар бу қурбонларни бағишлашни бас қилмас эдиларми? Ундай бўлганида эди, бу хизматни бажо келтирувчилар бир мартада покланган бўлар ва яна гуноҳи борлигини сезмас эдилар. ³ Холбуки, қурбонлар бағишлаш билан ҳар йили гуноҳлар эсга солинади, холос. ⁴ Чунки буқаю такаларнинг қони гуноҳларни бартараф қилолмайди.

⁵ Шунинг учун Масих дунёга келиб, Худога шундай деган эди:

«Қурбону бағишловни Сен хоҳламадинг,
Аммо Мен учун бадан ҳозирладинг.

⁶ Гуноҳ учун ёқиладиган қурбонлардан,
Хайр-эхсонлардан рози бўлмадинг.

⁷ Ўшанда Мен дедим:
Ўроғлиқ битикда Мен ҳақда битилган,
Хоҳишингни адо этмоқ-чун келдим, эй Худойим»^а.

⁸ Тавротда қурбонликлар бағишлаш ҳақида қонун-қоидалар кўп. Шунга карамай, Масих биринчидан: «Қурбону бағишловни, гуноҳ учун ёқиладиган қурбонлар ва хайр-эхсонларни Сен хоҳламадинг, рози бўлмадинг», – деяпти. ⁹ Иккинчидан эса: «Сенинг хоҳишингни адо этмоқ-чун келдим, эй Худойим», – деяпти. Бундан кўрамызми, Масих иккинчи қоидадан жорий қилиш учун биринчисини бекор қилди. ¹⁰ Чунончи, Худонинг хоҳиши билан Исо Масих Ўз танасини бир марта қурбонликка бағишлади ва шу йўл билан бизни муқаддас қилди.

¹¹ Ҳар бир руҳоний кун сайин Худога хизматини адо қилавериб, асло гуноҳларни йўқ қила олмайдиган ўша-ўша қурбонликларни кўп марта бағишлайди. ¹² Масих эса гуноҳлар учун битта қурбонлик бағишлагандан кейин, Худонинг ўнг

^а 10:5-7 айнан қаранг: Забур 39:7-9.

томонида абадий ўтириб олди. ¹³ Ўша вақтдан бери У душманларининг Ўз оёқлари остига йиқилиб қолишларини кутмоқда. ¹⁴ У биттагина қурбонлик келтириб, ишонувчиларни муқаддас қилди ва абадий камолга эриштирди.

¹⁵ Муқаддас Рух ҳам бу ҳақда бизларга шаҳодат беради.

¹⁶ Биринчидан, У шундай деган:

«Худованд каломи: Ўша кунлардан сўнг
Мен халқим ила қиладиган аҳдим бу бўлажак:
Қонунларимни уларнинг дилига жо қилурман,
Ўй-фикрларига ёзиб қўюрман фармонларим».

¹⁷ Кейин У қўшимча қилиб:

«Уларнинг гуноҳларию жиноятларини
Мен бошқа эсга келтирмайман»,

– деган. ¹⁸ Демак, Худо гуноҳлардан ўтган бўлса, улар учун бошқа қурбонликка хожат йўқ.

Сизларга сабр-тоқат керак

¹⁹ Шунинг учун, эй биродарлар, Исо Масихнинг қони туфайли муқаддас маконга киришга жасоратимиз бор. ²⁰ Исо маъбаддаги парда орқали, яъни Ўз бадани орқали бизга янги, тирик кириш йўлини очиб берди. ²¹ У Худо хонадони устидан масъул бўлган буюк Рухонийимиздир.

²² Шундай қилиб, дилларимиз ёмон виждондан покланган, баданимиз эса тоза сув билан ювилган бўлиб, биз энди тўла ишонч ва эътиқод билан, чин қалбдан Худога яқинлашайлик. ²³ Имон келтириб топган умидимизни иккиланмай маҳкам тутайлик. Чунки ваъда берган Худо Ўз сўзига содиқдир. ²⁴ Бир-биримизга эътибор берайлик ва мухаббатга, хайрли ишларга рағбатлантирайлик. ²⁵ Баъзиларнинг одатидек, йиғилишларимизни қолдирмайлик. Аксинча, *Раббимиз келадиган* куни яқинлашиб қолганини билиб, бир-биримизга яна кўпроқ далда берайлик.

²⁶ Агар биз ҳақиқатни билиб олгандан кейин, қасддан гуноҳ қилишда давом этсак, энди гуноҳларнинг кечирилиши учун бошқа қурбонлик қолмайди, ²⁷ фақат дахшатли интизорлик

билан ҳукмни кутиш ва худобезорни куйдирадиган қизгин оташ қолади. ²⁸ Кимки Мусонинг Қонунини рад этса, икки ё уч шохиднинг гувоҳлиги билан раҳмсиз ўлим жазосига маҳкум қилинади. ²⁹ Агарда кимдир Худонинг Ўғлини оёқ ости қилса, Унинг қони билан муқаддас қилингани ҳолда бу қонни оддий деб билса, иноятли Худо Рухини ҳақорат қилса, у яна қанчалик оғирроқ жазога лойиқ ҳисобланади, деб ўйлайсизлар?!
³⁰ Худонинг шу каломини яхши биламиз:

«Интиқом — Менинг қўлимдан,
Сазосини Мен бераман,
— дейди Худованд».

Ва яна:

«Худованд Ўз халқини ҳукм этади».

³¹ Барҳаёт Худонинг қўлига тушиб қолиш даҳшатлидир! ³² Аввалги кунларни эсга келтиринглар. Ўшанда сиз зиёни кўриб, азоб-уқубатлар тўла қаттиқ курашга бардош берар эдингизлар. ³³ Гоҳ ўзларингиз эл-юртнинг ҳақоратига қолиб, азоб чекар, гоҳ шундай аҳволга йўликқанларга ҳамдард бўлардингизлар. ³⁴ Маҳбусларнинг алам-аччиғига шерик бўлардингизлар. Сизни янада яхши ва боқий бойлик кутаётганини билиб, мол-мулкингизнинг талон-тарож этилишини хурсандлик билан қабул қилардингизлар. ³⁵ Шундай экан, келажакда улут тақдири бор умидингизни ташламанглар. ³⁶ Худонинг иродасини адо этиб, Унинг ваъдасини қўлга киритиш учун сизларга сабр-тоқат керак. ³⁷ Худо шундай деган:

«Яна бироз, жуда бироздан кейин
Келадиган келади ва кечикмас.

³⁸ Солиҳ одам имони билан ҳаёт бўлур.
Агарда у орқага чекинса,
Жоним ундан рози бўлмас».

³⁹ Бизлар эса орқага чекиниб ҳалок бўлмаймиз, балки имонни сақлаб, жонимизга нажот топамиз.

11-БОБ

Қадимги имон қахрамонлари

¹ Имон – умидвор бўлган нарсаларнинг мужассамланишидир, имон билан биз кўринмайдиган мавжудотга амин бўламиз. ² Ота-боболаримиз имон билан Худонинг розилигини қозондилар. ³ Бизлар имон орқали англаяпмизки, коинот Худонинг каломи билан бунёд бўлган, яъни кўринадиган моддалар кўринмайдиган воқеликдан вужудга келган.

⁴ Имон билан Ҳобил Худога Қобилдан^а кўра яхшироқ қурбон келтирди. Ҳобил имони туфайли солиҳ киши деб қабул қилинди. Худонинг Ўзи унинг бағишловларини тасдиқлаб, ундан розилигини билдирди. Ҳобил ўлган бўлса ҳам, имони орқали хануз гапиряпти.

⁵ Имони туфайли Ханўх^б ўлмай, юқорига олинди. У яна топилмади, чунки Худо уни юқорига олган эди. Юқорига олишдан олдин Худо ундан розилигини таъкидлаган эди. ⁶ Ишонмасдан эса Худонинг розилигини топмоқнинг имкони йўқ. Ким Худога яқинлашмоқчи бўлса, Унинг борлигига ишонмоғи лозим, Худо Уни изловчиларга мукофот беришига эътикод қилмоғи шарт.

⁷ Нух^с пайғамбар имонли бўлгани учун, Худо унга келажакда юз берадиган ҳодисалар ҳақида ваҳий юборди, Нух эса ўз хонадонини қутқариш учун ихлос билан кема ясади. У бу иши билан дунёни маҳкум қилди, ўзи эса имони туфайли аҳли солиҳ деб қабулга ўтди.

⁸ Иброҳим^д пайғамбар ҳам ўз имони туфайли Худога итоат қилди. Худо уни чақириб: «Насиб этадиган мамлакатга кет», деб буюрганда, Иброҳим қаерга боришини билмасдан йўлга тушди. ⁹ Имон билан у Худо ваъда берган ерда ўрнашди, насиб бўладиган қут-баракаларнинг ҳамворислари бўлган ўғиллари Исҳоқ ва Ёқуб билан бирга ғарибларча чодирда яшади.

^а 11:4 ҲОБИЛ ВА ҚОБИЛ: қаранг: Ибтидо 4-боб.

^б 11:5 ХАНЎХ: қаранг: Ибтидо 5:21-24.

^с 11:7 НУХ: қаранг: Ибтидо 6-боб.

^д 11:8 ИБРОҲИМ: қаранг: Ибтидо 12-боб, Ҳаворийлар 7:2-8.

¹⁰ У меъмори ва курувчиси Худо бўладиган мустаҳкам, боқий шаҳарни кутар эди.

¹¹ Соро биби ҳам имон билан ваъда берган Худонинг садоқатига ишониб, ёши ўтса ҳам, ҳомиладор бўлишга қувват олди. ¹² Шунинг учун ҳам бир одам, яъни қартайиб жонсизлашган Иброҳимдан кўкдаги юлдузлар ва денгиз соҳилидаги кум каби сон-саноксиз насл туғилди.

¹³ Бу кишиларнинг ҳаммаси Худо ваъда этган баракаларга эришмай, имонли бўлиб оламдан ўтдилар. Баракани узокдан кўриб олқадилар, ер юзида ғарибу мусофир эканликларини эътироф этдилар. ¹⁴ Кимки бундай фикрда бўлса, бир ватан излаётганини кўрсатади. ¹⁵ Агар улар айрилган ватанини қўмсаб қолганларида эди, қайтиб боришга фурсатлари бўлар эди. ¹⁶ Аммо улар янада яхшиси, яъни самовий ватанни орзу этардилар. Шунинг учун Худо уларнинг Худоси аталмоқдан ор қилмайди. Унинг Ўзи улар учун бир шаҳар ҳозирлаган эди.

¹⁷ Худо Иброҳимни синовдан ўтказаятганда, Иброҳим имон билан ўғли Исҳоқни^а қурбонликка олиб борди. Ҳа, у Худодан маълум ваъдаларни олганига қарамасдан, ягона ўғлини бағишламоқчи бўлди. ¹⁸ Ваҳоланки, Худо унга: «Сенинг наслинг Исҳоқ орқали кўпаяди», — деб ваъда берган эди. ¹⁹ Демак, Иброҳим, Худо ҳатто ўликларни ҳам тирилтиришга қодир, деган фикрда эди. Шунинг учун ҳам у рамзий маънода Исҳоқни ўлимдан қайтариб олди.

²⁰ Шунингдек, Исҳоқ ҳам имон билан ўғиллари Ёқуб ва Эсовни истиқболлари ҳақида дуо қилди. ²¹ Ёқуб эса ўлаётганида, имон билан ўғли Юсуфнинг ўғилларини бир-бир дуо қилди ва ўз ҳассасига суянганича, Худога сажда қилди. ²² Юсуф ҳам оламдан ўтай деганда, Исроил ўғилларининг Мисрдан чиқиб кетиши тўғрисида имон билан қаромат қилди ва ўз суяклари ҳақида васият қилди.

²³ Мусо туғилганда ота-онаси уни имон билан уч ой яширишди. Улар чақалокнинг чиройли эканлигини кўриб, Фиръавннинг фармонидан кўрқишмади. ²⁴ Мусо вояга етгач, Фиръавн кизининг ўғли деб аталишни имон билан рад этди. ²⁵ Гуноҳ қилиб вақтинчалик ҳузур-ҳаловат кўришдан, Худонинг

^а 11:17 ИСҲОҚ; қаранг: Ибтидо 22, 27, 48–50-боблар.

халқи билан азоб-укубат чекишни афзал кўрди. ²⁶ Масих туфайли ҳақоратга қолишни Мисрнинг хазиналаридан буюкрок бойлик хисоблади, чунки у оладиган мукофотни кўзлар эди. ²⁷ Фиръавннинг ғазабидан кўркмасдан, имон билан Мисрни тарк этди. У кўринмас Худони кўргандай, сабот-матонатли бўлди.

²⁸ Сўнгра мисрлик тўнғичларни қирган Азроил исроилликларга тегмасин деб, наби Мусо имон билан Фисих^а қурбонини сўйди ва эшикларга қон пуркади. ²⁹ Имон билан исроилликлар Қизил денгиздан худди қуруқликдан ўтаётгандек кечиб ўтишди. Мисрликлар ҳам ўтишга ҳаракат қилгач, ғарқ бўлиб кетишди.

³⁰ Исроилликлар етти кун Ерихо шаҳри деворлари атрофида айланиб ўтгандан кейин, имонлари туфайли деворлар кулаб тушди. ³¹ Имон билан фоҳиша Раҳоба^б ҳам жосусларни дўстона қабул қилиб олди ва кофирлар билан бирга ҳалок бўлмади.

³² Яна нималар ҳақида гапирай? Яна Гидьўн, Барак, Шимьўн, Ифтах, Довуд, Шомуил ва барча пайғамбарлар ҳақида хикоя қилиш учун вақтим етарли эмас. ³³ Улар имон билан подшоликларни тўнтардилар, адолатни барқарор қилдилар, илохий ваъдаларга эришдилар, шерларнинг оғзини боғладилар. ³⁴ Ловуллаган оташни сўндирдилар, қилич тиғидан қочиб қутулдилар, ҳолдан тойган бўлиб қувватга кирдилар, жангда матонат кўрсатдилар, бегона қўшинларни енгиб даф қилдилар.

³⁵ Бир неча аёллар ўз марҳумларини тирилган ҳолда қайтариб олдилар. Бошқалари эса аълороқ тирилишга – қиёматга эришиш умидида юриб, қутулишни қабул қилмадилар ва азобда қолиб ўлдилар. ³⁶ Яна бошқалари ҳақоратлар, қалтакларга чидаб, зиндонларда занжирбанд бўлиб ётдилар. ³⁷ Тошбўрон бўлдилар, қийноқларга чидадилар, арралаб иккига бўлиндилар, қиличдан ўтказилдилар. Қўй ва эчки кўни ичида сарсон-саргардон кезиб, мухтожлик, танглик, азоб-укубат чекдилар. ³⁸ Чўл-сахроларда, тоғ-тошларда адашиб, ғорларда, ернинг қавакларида факирларча умр кечирдилар. Мана, дунё уларга муносиб эмас эди!

^а 11:28 **ФИСИХ**: луғатга қаранг.

^б 11:31 **РАҲОБА**: яна қаранг: Ёқуб 2:25.

³⁹ Уларнинг ҳаммаси ҳам имони бор деган тасдиққа эга бўлса-да, Худо ваъда этган қут-баракага муяссар бўлмадилар.

⁴⁰ Улар бизсиз камолга эришмасин деб, Худо биз учун аъло-роқ баракаларни кўзда тутган эди.

12-БОБ

Худо севганига танбех беради

¹ Мана, бизнинг атрофимизни ўраб олаётган нақадар йирик шохидлар оломони бор экан! Шунинг учун ҳар бир оғирликни, айниқса ҳадеб пойлаб турадиган гуноҳни бир четга улоқтириб ташлайлик, тақдиримиздаги мусобақада сабр-тоқат билан чопайлик. ² Имонимизнинг Илғори ҳамда уни камолга Етказувчи Исога кўз тикайлик. У Ўзини кутаётган шодлик учун шармандалиқни менсимай, хоч азоб-укубатига чидади. Ҳозир эса У Арши Аълонинг ўнг томонида ўтирмоқда. ³ Исо гуноҳкорлар томонидан қаттиқ қаршиликка учраб, сабр-тоқат қилди.

Сизлар шу ҳақда фикр қилинг, токи тинкангиз қуриб, руҳингиз тушиб кетмасин. ⁴ Сизлар гуноҳга қарши курашишда хануз кон тўкилишига қадар қаршилик кўрсатмабсиз-у, ⁵ ўғил сифатида сизларга айтилган бу матални унутибсизлар:

«Эй ўғлим,

Худованднинг танбехига эътиборсиз қарама,

У сени мазаммат қилганда сулайиб кетма.

⁶ Худованд севган кишининг адабини берар,
Ўғлим деб билган ҳамманинг чорасини кўрар».

⁷ Сизлар чекаётган машаққатларга танбех деб, сабр қилинлар. Худо сизлар билан ўғиллардай муомала қияпти-ку! Қандай ўғил йўқки, отаси унга танбех бермаса?! ⁸ Танбех – ҳамманинг насибасидир. Агар сизлар бундан махрум қолсангиз, сизлар ўғил эмас, ҳаромзодасизлар.

⁹ Бизларга танбех берган жисмоний оталаримиз бор эди ва уларни ҳурмат қилганмиз. Шундай экан, яшаш учун руҳларнинг Отаси – Худога итоат этишимиз янада муҳимроқ эмасми? ¹⁰ Оталаримиз ўзларига ёққандай бизга қисқа вақт танбех

берганлар. Худо эса Ўзининг муқаддаслигидан баҳраманд бўлишимиз учун, манфаатимиз учун танбех қиляпти. ¹¹ Ҳар бир танбех ҳозирги замонда севинч эмас, қайғу бўлиб кўринади. Аммо шу тариқа тарбияланганлар учун кейин солиҳлик ва тинчлик самараси униб-ўсади.

Худо иноятини рад қилманглар

¹² Шундай экан, шалпайган қўлларингизни кўтариб, букик тиззаларингизни мустаҳкам қилинглар. ¹³ Оёқларингизни тўғри йўлга бурунглар, яна бирон оксоқ йўлдан тоймасин, аксинча, шифо топсин.

¹⁴ Ҳамма билан тинч-тотув яшаш ва муқаддас бўлишга ғайрат қилинглар. Муқаддасликка эга бўлмасдан ҳеч ким Раб-бимизни кўролмади. ¹⁵ Дикқат этинглар, бирортангиз ҳам Худонинг иноятидан маҳрум қолманг. Яна орангизда бирор аччиқ томир униб-ўсиб, оғуси кўпчиликка юкиб, захарламасин. ¹⁶ Ичингизда бирон зинокор, шунингдек, битта таом учун ўз тўнғичлигини сотган Эсов^а каби Худодан кўркмас одам бўлмасин. ¹⁷ Билганингиздай, Эсов шундан кейин отасининг дуосига интилди, аммо рад этилди. Ҳатто кўз ёшлари билан ёлворса-да, отасининг ниятини ўзгартиришга муваффақ бўлмади.

¹⁸ Сизлар яқинлашган тоғ^б – сезиб бўладиган, гуркираб ёнаётган, тим қоронғиликка кўмилган, бўрон босган, ¹⁹ қарнай овози янграб турган Синай тоғидай эмас. У ерда Худо каломларини эълон қилган бир товуш бор эдики, уни эшитганлар яна бир сўз айтимасин деб ёлвордилар. ²⁰ «Агар тоққа ҳайвон ҳам тегса, тошбўрон қилинади», деган илоҳий фармонга улар дош беролмас эдилар. ²¹ Бу манзара шу қадар даҳшатли эдики, Мусонинг ўзи: «Мен жуда кўркиб титраяман!» – деди.

²² Сизлар, аксинча, Сион тоғига, барҳаёт Худонинг шаҳри – самовий Қуддусга, лак-лак фаришталар тумонотига

^а 12:16 ЭСОВ: қаранг: Ибтидо 25:19-34.

^б 12:18 ТОҒ: Худованд Синай тоғида кўркинчи тусда зоҳир бўлиб, Мусо пайғамбарга Тавротни ваҳий қилган. Энди Исо Масих орқали Худога яқинлашувчилар улўғроқ бахтиёрликка эришмоқдалар; яна қаранг: Галатияликлар 4:21-31, Ваҳий 14:1-5, 21:2, Луко 10:20.

яқинлашгансизлар. ²³ Сизлар байрам тусини олган, исмлари осмонда ёзилган тўнғичлар умматига^a, хаммани хукм қилувчи Худога, камолга эришган солихларнинг рухларига яқинлашгансизлар. ²⁴ Сизлар Янги Ахднинг воситачиси — Исога яқинлашгансизлар. Хобилнинг қонидан кўра улуғроқ маънони ифодаловчи Исонинг қони устингизга сепилган^b.

²⁵ Эҳтиёт бўлинглар, сўзлаётган Худодан юз ўгирманглар! Мусо пайғамбар Худодан ваҳий олиб, ер юзида сўзлаган эди, уни рад этган Исроил ўғиллари эса жазодан қочиб қутулмадилар. Агар биз осмондан сўзлаётган Худодан юз ўгирсак, бундан ҳам оғирроқ жазодан қандай қочиб қутуламиз?

²⁶ Ўша вақтда Унинг овози ерни ларзага солди. Энди эса У пайғамбар оятида шундай ваъда берапти:

«Мен яна бир бор ёлғиз ерни эмас,
Осмонни ҳам ларзага солгайман».

²⁷ «Яна бир бор» сўзи эса бундан сўнг яратилган бутун ўтқинчи мавжудотнинг йўқ бўлишини кўрсатади. Натижада фақат боқий мавжудот қолади. ²⁸ Биз эса ўтқинчи эмас, боқий подшоҳликка муяссар бўлганимиз учун Худодан миннатдор бўлайлик, Унга маъқул бўладиган эхтиром ва кўркув билан хизмат қилайлик. ²⁹ Чунки бизнинг Худойимиз — еб тугатдиган оташдир.

^a 12:23 ТЎНҒИЧЛАР УММАТИ: Исога ишониб, Худонинг фарзанди бўлганларнинг жами; яна қаранг: 2-боб, Юханно 1:12-13, Римликлар 8:14-17, Галатияликлар 4:1-7, 1-Юханно 3-боб.

^b 12:24 ИСОНИНГ ҚОНИ УСТИНГИЗГА СЕПИЛГАН: аслида «сепма қонга яқинлашгансизлар»; Тавротда буюрилишича, Худога келтирилган қурбонликнинг қонини қурбонгоҳга сепиш керак эди, бу эса гуноҳорнинг айбидан фориғ бўлишининг рамзи эди. Ҳозир Масих хочда қонини тўкиб, Унга ишонганнинг барча гуноҳларини ўчирадиган мукамал «сепма қонни» таъмин этган; яна қаранг: 9—10-боблар, 1-Бутрус 1:2, 1-Юханно 1:7, Ваҳий 1:5.

13-БОБ

Имонлиларга алоҳида ўғитлар

¹ Бир-бирингизни биродарларча севишни давом эттиринглар. ² Мехмондўстликни унутманглар; баъзи кишилар мехмонларимни яхши кутай, деб билмасдан фаришталарни кутганлар.

³ Маҳбусларни, гўё ўзингиз ҳам улар билан бирга ҳибс бўлгандек, эслаб туринглар. Зориққанларни ўзингиз ҳам танангиз борлигини билиб, хотирланглар.

⁴ Никоҳ ҳамманинг кўзида эътиборда бўлсин, ётоғингиз беғубор бўлсин. Чунки зинокорлару фоҳишларни Худо ҳукм қилади.

⁵ Пулпарастликдан холи кун кечиринглар. Қўлингизда бори билан қаноатланинглар. Чунки Худонинг Ўзи: «Сени ҳеч ташлаб кетмайман ва асло тарк этмайман», — деган. ⁶ Шунинг учун биз жасорат билан айтяпмиз:

«Худованд мен томонда, мен қўрқмайман.
Инсон менга не қила билар?»^a

⁷ Худо каломини сизларга гапирган бошлиқларингизни хотирланглар. Уларнинг ҳаёти натижасига қараб, имонларига эргашиб юринглар.

⁸ Исо Масих кеча, бугун ва абадий худди Ўшанинг Ўзидир. ⁹ Сиз турли ёт ва ғалати таълимотларга берилиб, йўлингиздан оғиб кетманглар. Юрак Худонинг инояти билан қувватланиши яхшидир, махсус таомлар билан эмас. Егулик-ичгуликка *доир қонун-қоидаларга* риоя қилувчилар бундан бирор фойда кўрмаган.

¹⁰ Бизнинг бир қурбонгоҳимиз борки, Шаҳодат Чодирда хизмат қилувчи руҳонийлар у ерга кириб ейишга ҳақи йўқ. ¹¹ Илгари гуноҳларнинг кечирилиши учун олий руҳоний муқаддас маконга кириб, ҳайвон қонларини бағишлар эди. Ҳайвонларнинг жасадлари эса манзилнинг ташқарисида ёқилар эди. ¹² Шунга ўхшаб, Исо ҳам Ўз коним билан халқни муқаддас

^a 13:6 айнан қаранг: Забур 117:6.

қилай, деб шаҳар дарвозасидан ташқарида азоб чекиб ўлди. ¹³Энди бизлар ҳам Унинг хўрлигини ўзимизга олиб, манзилдан ташқарига — Унинг олдига чиқайлик. ¹⁴Чунки бу ерда бизнинг доимий шаҳримиз йўқ, биз бўлғуси шаҳарга кўз тикиб юрибмиз.

¹⁵Шундай қилиб, Исо орқали Худога узлуксиз ҳамду сано қурбонларини бағишлайлик, яъни Унинг номи тилимиздан тушмасин. ¹⁶Хайрихоҳлик ва улфатчиликни унутманглар, чунки бундай қурбонлар Худога макбулдир.

¹⁷Ўз жамоат бошлиқларингизга итоат қилинглар, уларга камоли эҳтиром билан бўйсунинглар. Чунки улар ҳисобот берадиганлардек ҳамиша жонларингизни қўриқлаб турадилар. Бу ишни эса оҳу нола билан эмас, балки севинч билан бажо келтирсинлар. Агар буни оҳу нола билан қилсалар, сизларга фойда бўлмайди.

¹⁸Бизлар учун ибодат қилинглар. Виждонимиз тоза эканлигига аминмиз, чунки биз ҳамма нарсани ҳалоллик билан бажаришга ҳаракат қиламиз. ¹⁹Айниқса мен учун ибодат қилишингизни кўп ўтиниб сўрайман, Худо мени тезроқ сизларнинг олдингизга қайтарсин.

Хотима ва дуойи салом

²⁰Тинчлик берган Худо қўйларнинг улуғ Чўпони — Раббимиз Исони абадий аҳднинг қони билан тирилтирди. ²¹Худо Ўз мурод-мақсадини Исо Масих орқали сизларда бажо келтирсин, Худонинг иродасини ижро этмоғингиз учун Ўзи сизларда ҳар хил фазл-камолотни пайдо қилсин. Исо Масихга абадулабад шон-шарафлар бўлсин! Омин.

²²Эй биродарлар, сизлардан илтимос қиламан, қискагина ёзган бўлсам ҳам, бу насихат каломини сабр-тоқат билан қабул қилинглар.

²³Билингларки, биродаримиз Тимўтий озодликка чиқарилди. Агар у тезлик билан ёнимга келса, у билан бирга сизларни кўргани бораман. ²⁴Жамоат бошлиқларингизнинг ҳаммасига ва барча аҳли мўминга салом айтинглар. Италияликлар сизларга салом йўллаптилар.

²⁵Худонинг инояти ҳаммангизга ёр бўлсин. Омин.